

Informator o egzaminie eksternistycznym

od 2007 roku

HISTORIA I SPOŁECZEŃSTWO

Szkoła podstawowa

Warszawa 2007

Opracowano w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
we współpracy
z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Łomży

SPIS TREŚCI

I. Informacje ogólne	5
II. Standardy wymagań egzaminacyjnych	7
III. Opis egzaminu.....	9
IV. Przykładowy arkusz egzaminacyjny.....	11

I. INFORMACJE OGÓLNE

Podstawy prawne

Egzaminy eksternistyczne, jako sposób uzyskiwania świadectwa ukończenia szkoły, zostały ograniczone do zakresu szkół ogólnokształcących, tj. sześcioletniej szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego.

Zgodnie z art. 9a ust. 2 i 9c ust. 2 *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (DzU z 2004 r., nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) przygotowanie i przeprowadzanie egzaminów eksternistycznych zostało powierzone Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE) i okręgowym komisjom egzaminacyjnym (OKE).

Sposób przygotowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych reguluje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2007 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych*. Na podstawie cytowanego rozporządzenia CKE i OKE opracowały *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu sześcioletniej szkoły podstawowej dla dorosłych, gimnazjum dla dorosłych, liceum ogólnokształcącego dla dorosłych*.

Zakres sprawdzanych wiadomości i umiejętności określają standardy wymagań egzaminacyjnych będące podstawą przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu szkoły podstawowej dla dorosłych, które są załącznikiem nr 1. do *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 września 2007 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminów eksternistycznych*.

Warunki przystąpienia do egzaminów eksternistycznych

Do egzaminów eksternistycznych z zakresu sześcioletniej szkoły podstawowej dla dorosłych może przystąpić osoba, która:

- ukończyła 18 lat
- nie jest uczniem szkoły podstawowej
- nie ukończyła sześcioletniej szkoły podstawowej lub ukończyła klasę programowo niższą niż klasa VI ośmioletniej szkoły podstawowej.

Osoba, która chce zdawać egzaminy eksternistyczne i spełnia wyżej wymienione warunki, powinna dwa miesiące przed sesją jesienną lub zimową złożyć w OKE właściwej swemu miejscu zamieszkania:

- oświadczenie, że nie jest uczniem (słuchaczem) szkoły podstawowej
- kserokopię stron dowodu osobistego zawierających datę urodzenia i numer ewidencyjny PESEL
- wniosek o dopuszczenie do egzaminu eksternistycznego.

Formularz wniosku znajduje się na stronach internetowych CKE i OKE w formie załącznika do *procedur*.

Miesiąc przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej osoba dopuszczona do egzaminu składa w OKE deklarację, w której wskazuje, z jakich przedmiotów chce zdawać egzaminy w danej sesji i przedkłada dowód opłaty za te egzaminy. Informacji o kosztach egzaminu udziela OKE.

II. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH

I. WIADOMOŚCI

Zdający zna:

- 1) elementarne pojęcia historyczne;
- 2) następujące najważniejsze wydarzenia i najwybitniejsze postaci z dziejów Polski oraz Europy:
 - a) chrzest Polski,
 - b) Zjazd Gnieźnieński i koronacja Bolesława Chrobrego,
 - c) Władysław Łokietek i Kazimierz Wielki,
 - d) bitwa pod Grunwaldem,
 - e) Królowa Jadwiga i Jagiełło; Unia Polsko-Litewska,
 - f) Stefan Batory,
 - g) potop szwedzki,
 - h) Jan Sobieski,
 - i) rozbiory Polski i Konstytucja 3 Maja,
 - j) formy walki o niepodległość Polski,
 - k) I wojna światowa i odrodzenie Polski,
 - l) wojna polsko-radziecka,
 - m) Józef Piłsudski i Roman Dmowski,
 - n) II wojna światowa, okupacja radziecka i niemiecka; walka Polaków o niepodległość;
- 3) wybrane zagadnienia z kręgu kultury antycznej oraz dziejów Europy, w tym śródziemnomorskie korzenie wybranych elementów kultury polskiej;
- 4) najważniejsze elementy polskiego dziedzictwa kulturowego, w tym polskie symbole narodowe i państwowe oraz najważniejsze symbole religijne;
- 5) elementy życia codziennego w Polsce w różnych epokach;
- 6) podstawowe wiadomości o Polsce współczesnej, Unii Europejskiej i integracji Polski z Unią Europejską:
 - a) położenie, obszar, granice, państwa sąsiadujące, ludność, podział administracyjny Polski,
 - b) zróżnicowanie regionalne Polski jako efekt warunków przyrodniczych i działalności człowieka, zasoby środowiska przyrodniczego Polski, ich ochrona i wykorzystanie,
 - c) uwarunkowania życia ludzi danego obszaru Polski od czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych,
 - d) procesy integracji Polski z Unią Europejską i kierunki współpracy,

- e) wspólne wartości europejskie: poszanowanie praw człowieka, demokracja, wolność gospodarcza,
 - f) symbole wybranych państw i instytucji międzynarodowych;
- 7) podstawowe prawa i obowiązki obywatelskie, w tym:
- a) przykłady różnych systemów społecznych w świecie współczesnym i w przeszłości,
 - b) postawy prospołeczne i aspołeczne,
 - c) wzorce osobowe – wybrane postaci historyczne i współczesne,
 - d) znaczenie pracy w życiu indywidualnym i zbiorowym.

II. UMIEJĘTNOŚCI

Zdający potrafi:

- 1) posługiwać się elementarnymi pojęciami historycznymi;
- 2) korzystać z informacji w postaci tekstu, ilustracji, mapy, schematu, wykresu, tabeli, a w szczególności:
 - a) wyszukiwać i odczytywać informacje, selekcjonować je i porządkować,
 - b) porównywać proste informacje dotyczące wydarzeń i postaci historycznych, uzyskane z różnych źródeł,
 - c) integrować wiedzę historyczną uzyskaną z różnych źródeł;
- 3) opisywać i wyjaśniać najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy oraz wydarzenia współczesne, w tym:
 - a) określać czas wydarzeń (okres p.n.e., n.e., tysiąclecie, wiek, rok),
 - b) uporządkować wydarzenia w czasie (np. na osi czasu) lub przestrzeni (np. na mapie historycznej),
 - c) obliczyć upływ czasu między wydarzeniami,
 - d) przedstawić przyczyny i skutki wydarzeń historycznych,
 - e) dostrzegać związki teraźniejszości z przeszłością oraz ciągłość rozwoju kulturowego i cywilizacyjnego,
 - f) porównać zasady i wartości obowiązujące w przeszłości z obecnie obowiązującymi zasadami i wartościami kształtującymi życie społeczne,
 - g) dostrzegać zmiany zachodzące w życiu codziennym w Polsce w różnych epokach,
 - h) sformułować krótkie opowiadanie oparte na treściach historycznych, z obrazowym ujęciem epizodów, postaci i scenek historycznych;
- 4) wyrażać własną opinię na temat wydarzeń historycznych lub współczesnych:
 - a) formułować pytania i problemy dotyczące wydarzeń historycznych i współczesnych,
 - b) oceniać wydarzenia historyczne i współczesne,
 - c) uzasadniać wyrażane twierdzenia i opinie.

III. OPIS EGZAMINU

Forma egzaminu

Egzamin eksternistyczny z przedmiotu **historia i społeczeństwo** jest egzaminem pisemnym, sprawdzającym wiadomości i umiejętności określone w *Standardach wymagań egzaminacyjnych do egzaminu eksternistycznego* z tego przedmiotu. Osoba przystępująca do egzaminu rozwiązuje zadania zawarte w arkuszu egzaminacyjnym.

Egzamin trwa **90** minut. Arkusz egzaminacyjny składa się z zadań zamkniętych, wymagających wybrania poprawnej odpowiedzi spośród podanych, oraz z zadań otwartych, w których zdający ma samodzielnie sformułować odpowiedź/wypowiedź. Jedno z tych zadań polega na napisaniu dłuższej wypowiedzi. Obok każdego zadania podana jest liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający może otrzymać 50 punktów.

Zasady oceniania prac egzaminacyjnych

1. Rozwiązania zadań oceniane będą przez egzaminatorów na podstawie jednolitych w całym kraju kryteriów.
2. Ocenie podlegają tylko te fragmenty pracy, które dotyczą pytań/poleceń. Komentarze, nawet poprawne, wykraczające poza zakres pytań/poleceń nie podlegają ocenie.
3. W zadaniach krótkiej odpowiedzi, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się go wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną; jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika to z polecenia w zadaniu, to ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu mówi polecenie.
4. Jeśli w zadaniu krótkiej odpowiedzi oprócz poprawnej odpowiedzi dodatkowo podano odpowiedź (informację) błędną, sprzeczną z odpowiedzią poprawną, za zadanie nie przyznaje się punktów.
5. Zadanie dłuższej wypowiedzi jest oceniane według szczegółowych kryteriów.
6. Zapisy w brudnopisie nie są oceniane.
7. Uzyskany przez zdającego wynik wyrażony w punktach przeliczany będzie na stopnie szkolne według zasady opisanej w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2007 roku w sprawie egzaminów eksternistycznych*, §19. pkt 6.

Przeliczenie **punktów** uzyskanych na egzaminie na stopnie szkolne jest następujące:

47–50 pkt	celujący (6)
46–39 pkt	bardzo dobry (5)
31–38 pkt	dobry (4)
23–30 pkt	dostateczny (3)
15–22 pkt	dopuszczający (2)
poniżej 15 punktów	niedostateczny (1)

8. Zdający zda egzamin eksternistyczny z historii i społeczeństwa, jeżeli otrzyma ocenę wyższą od niedostatecznej.
9. Wynik egzaminu – wyrażony w skali stopni szkolnych – będzie odnotowany na świadectwie ukończenia szkoły.

Tryb odwoławczy

Jeżeli osoba zdająca egzamin eksternistyczny uzna, że zostały naruszone procedury przeprowadzania egzaminu, może w terminie 2 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu złożyć odwołanie do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej. Rozstrzygnięcie dyrektora OKE jest ostateczne.

Unieważnienie egzaminu

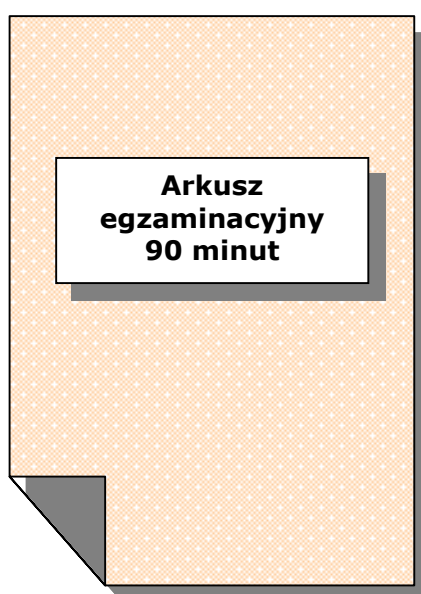
Egzamin może być unieważniony w dwóch przypadkach:

- gdy zespół nadzorujący przebieg egzaminu stwierdzi, że zdający swoim zachowaniem zakłóca egzamin, np. niesamodzielnie rozwiązuje zadania egzaminacyjne, przeszkadza innym zdającym, nie przestrzega zakazu wniesienia na salę egzaminacyjną telefonu komórkowego (wówczas egzamin unieważnia przewodniczący zespołu nadzorującego)
- gdy egzaminator podczas sprawdzania stwierdzi, że praca egzaminacyjna jest niesamodzielna, np. jest plagiatem jakiejś publikacji lub taka sama jak innego zdającego (w tym przypadku unieważnienia dokonuje dyrektor OKE).

Świadectwo

Świadectwo ukończenia szkoły podstawowej otrzymuje osoba, która zdała egzaminy z następujących przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, historia i społeczeństwo, matematyka, przyroda, informatyka.

IV. PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z HISTORII I SPOŁECZEŃSTWA

SZKOŁA PODSTAWOWA

Czas pracy 90 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi wpisz swój PESEL.
3. Wszystkie zadania rozwiąż bezpośrednio w arkuszu (nie na karcie odpowiedzi!). Przy każdym zadaniu podano liczbę punktów możliwych do uzyskania.
4. W zadaniach z czterema odpowiedziami (A, B, C, D) wybierz jedną, poprawną odpowiedź i zamaluj kratkę obok niej. Jeśli się pomylisz, otocz zaznaczenie kółkiem i wybierz inną odpowiedź.
5. W innych zadaniach rozwiązania zapisuj w miejscach do tego przeznaczonych. Jeśli popełnisz błąd, przekreśl go. Nie używaj korektora.
6. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem. Pisz czytelnie.
7. Ostatnia strona arkusza jest przeznaczona na brudnopis. Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **50 punktów**.

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

Tekst do zadań 1. i 2.

Przedstawię resztę czynów znakomitego księcia Polan, Mieszka [...]. W czeskiej krainie pojął on za żonę szlachetną siostrę Bolesława Starszego, która okazała się w rzeczywistości taką, jak brzmiało jej imię. Nazywała się bowiem po słowiańsku Dobrawa, co w języku niemieckim wyklada się: dobra. Owa wierna wyznawczyni Chrystusa, widząc swego małżonka pogrążonego w wielorakich błędach pogańskich, zastanawiała się [...] nad tym, w jaki sposób mogłaby go pozyskać dla swej wiary. [...] Ich [Polan] pierwszy biskup Jordan ciężką miał z nimi pracę, zanim niezmordowany w wysiłkach nakłonił ich słowem i czynem do uprawiania winnicy Pańskiej.

Kronika Thietmara, tłum. M. Z. Jedlicki, Kraków 2002, s. 82 i 83.

Zadanie 1. (1 pkt)

Z jakiego kraju pochodziła żona Mieszka I Dobrawa?

- A. Niemiec.
- B. Czech.
- C. Rusi.
- D. Węgier.

Zadanie 2. (1 pkt)

Jak nazywał się pierwszy biskup na ziemiach polskich?

- A. Jordan.
- B. Św. Wojciech.
- C. Św. Stanisław.
- D. Gaudenty Radzim.

Zadanie 3. (2 pkt)

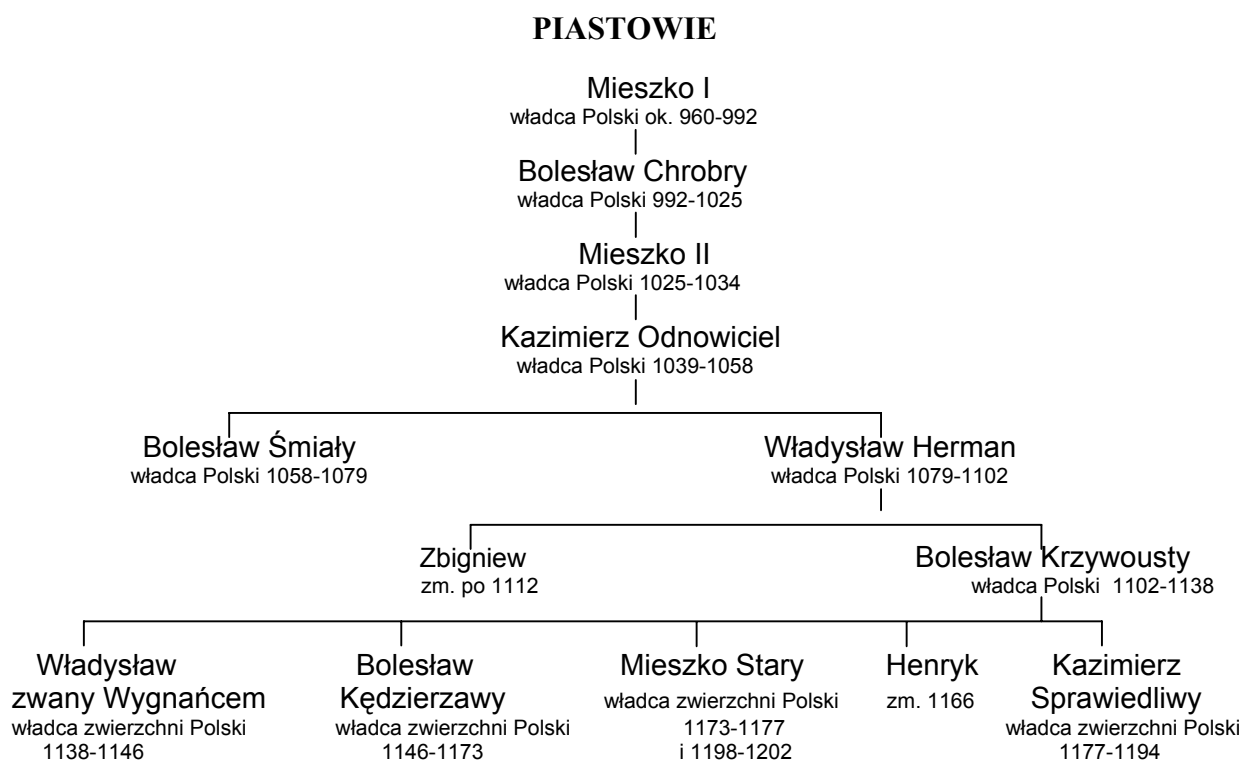
Na podstawie ilustracji wykonaj polecenie.

Wymień dwa elementy uzbrojenia rycerza.

-
-

Tablica genealogiczna do zadań od 4. do 6.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, pod red. J. Tazbira. Warszawa 1995, s. 735.

Zadanie 4. (1 pkt)

Ile lat upłynęło od chrztu Polski do ostatniego roku panowania Mieszka I?

- A. 6
- B. 26
- C. 59
- D. 68

Zadanie 5. (1 pkt)

Kto był władcą Polski, gdy rozpoczął się XII wiek?

- A. Bolesław Śmiały.
- B. Mieszko II.
- C. Władysław Herman.
- D. Kazimierz Sprawiedliwy.

Zadanie 6. (1 pkt)

Kim był Bolesław Śmiały dla Bolesława Krzywoustego?

- A. Bratem.
- B. Dziadkiem.
- C. Ojcem.
- D. Stryjem.

Zadanie 7. (1 pkt)

Ułóż podane wydarzenia w porządku chronologicznym. Najdawniejsze wydarzenie oznacz cyfrą 1, zaś kolejne cyframi 2, 3, 4.

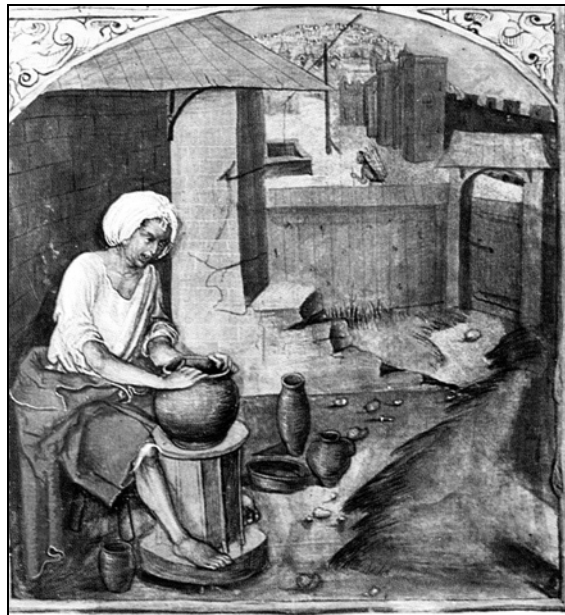
Wykupienie zwłok męczennika i pochowanie w Gnieźnie.

Wyprawa misyjna biskupa Wojciecha do Prusów.

Utworzenie arcybiskupstwa w Gnieźnie.

Męczeńska śmierć biskupa Wojciecha.

Ilustracja do zadania 8.

Miniatura z tzw. Kodeksu Behema, [za:] K. Baczkowski, *Rady Kallimacha*, Kraków 1989, s. 46.

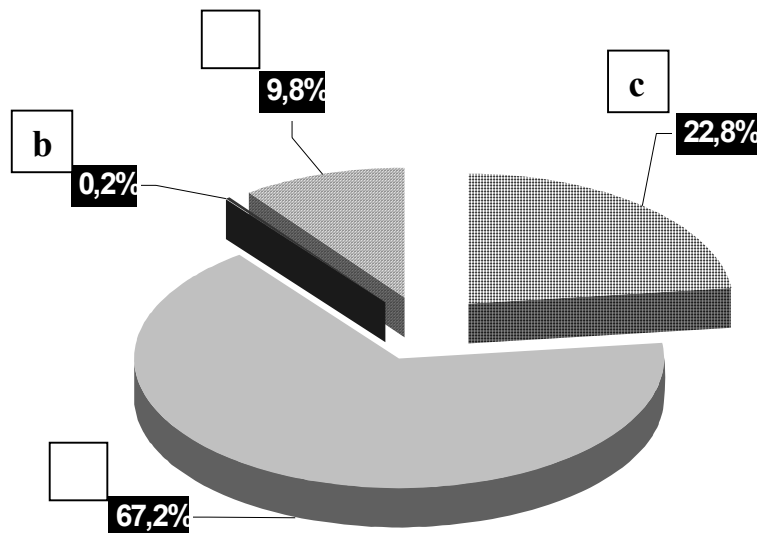
Zadanie 8. (1 pkt)

Jaki warsztat przedstawiono na miniaturze?

- A. Tkacki.
- B. Gastronomiczny.
- C. Garncarski.
- D. Kowalski.

Zadanie 9. (1 pkt)

Uzupełnij diagram przedstawiający strukturę społeczną Polski w XVI wieku. W wolne kratki wpisz litery oznaczające poszczególne stany.

a – szlachta b – duchowieństwo c – mieszczenie d – chłopi

Na podstawie: *Elementy demografii historycznej*, J. Michalewicz, Warszawa 1979, s. 114.

Zadanie 10. (3 pkt)

Rysunki Jana Matejki przedstawiają ubiory typowe dla przedstawicieli poszczególnych stanów w końcu XVI wieku w Polsce. Podpisz rysunki odpowiednią nazwą stanu.

chłopi

mieszczenie

duchowieństwo

szlachta

A.

B.

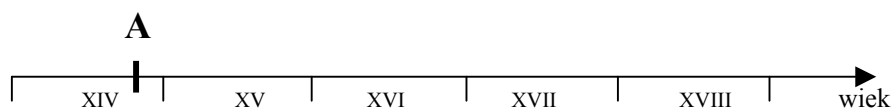
C.

S. Płaza, *Wielkie bezkrólewia*, Kraków 1988, s. 52, 57, 59.

Zadanie 11. (4 pkt)

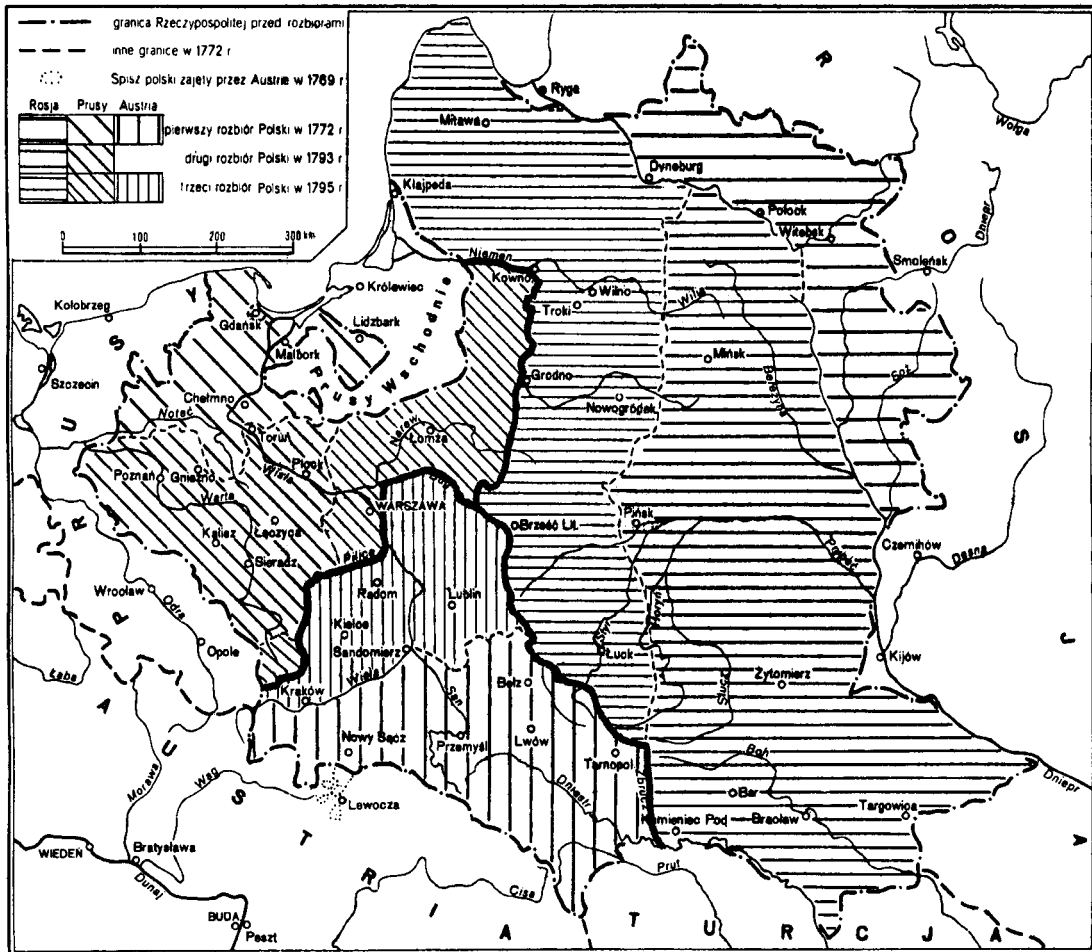
Zaznacz daty podanych wydarzeń historycznych w odpowiednich przedziałach na osi czasu (na przykład: A. Unia w Krewie).

- A. Unia w Krewie
- B. Koronacja Stefana Batorego
- C. Hołd pruski
- D. Bitwa pod Wiedniem
- E. Powołanie Komisji Edukacji Narodowej

Mapa do zadań od 12. do 14.

Polska w okresie rozbiorów

Zarys historii Polski, pod red. J. Tazbira, Warszawa 1979, s. 368.

Zadanie 12. (1 pkt)

Które państwo zajęło w wyniku rozbiorów największą część Rzeczypospolitej?

.....

Zadanie 13. (1 pkt)

Które z trzech państw zaborczych nie uczestniczyło we wszystkich rozbiorach?

.....

Zadanie 14. (1 pkt)

Pod jakim zaborem znalazła się Warszawa w wyniku trzeciego rozbioru Polski?

.....

Zadanie 15. (4 pkt)

Obok każdego wydarzenia historycznego wpisz jego datę.

1791 1794 1863 1918 1939

Wybuch powstania styczniowego

Odzyskanie niepodległości przez Polskę

Uchwalenie konstytucji 3 maja

Wybuch II wojny światowej

Tabela do zadań 16. i 17.

**Przeciętne roczne plony z hektara (w kwintalach)
w ostatnich pięciu latach (1909-1913) przed I wojną światową**

Region	Żyto	Pszenica	Jęczmień	Owies	Ziemniaki
Królestwo Polskie	10,5	12,3	11,7	9,5	94,4
Galicja	11,2	11,7	11,2	10,7	111,2
Poznańskie	17,2	20,8	20,2	18,1	144,3

Na podst.: B. Zientara, A. Mączak, I. Ichnatowicz, Z. Landau, *Dzieje gospodarcze Polski do 1939*, Warszawa 1988, s. 484.

Zadanie 16. (1 pkt)

Podkreśl nazwę regionu, w którym były najmniejsze plony żyta.

Galicja

Poznańskie

Królestwo Polskie

Zadanie 17. (2 pkt)

W którym regionie poziom rozwoju rolnictwa można uznać za najwyższy? Uzasadnij wypowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Zamieszczone fotografie przedstawiają słynne budowle zaliczane do polskiego dziedzictwa kulturowego. Podaj ich nazwę.

A.

B.

A. Wyczański, *Dogonić Europę*, Kraków 1987, s. 79.

Mapy do zadań od 19. do 21.

Mapa 1.

Mapa 2.

Zadanie 19. (1 pkt)

Uzupełnij zdania, wpisując odpowiedni numer mapy.

Europę w 1914 roku przedstawia mapa numer

Europę w 1923 roku przedstawia mapa numer

Zadanie 20. (1 pkt)

Podaj nazwę państwa europejskiego, które przestało istnieć między rokiem 1914 a 1923.

.....

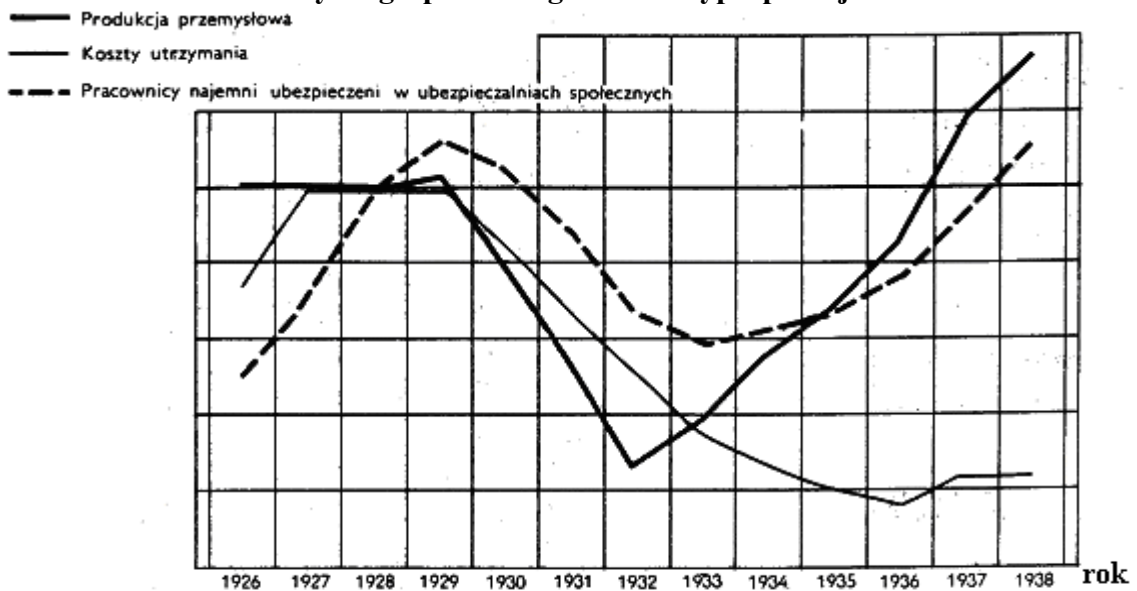
Zadanie 21. (1 pkt)

Podaj nazwy dwóch państw, które powstały lub odzyskały suwerenność w Europie w latach 1918-1919.

-
-

Wykres do zadań 22. i 23.

Podstawowe wskaźniki życia gospodarczego II Rzeczypospolitej

Zarys historii Polski, pod red. J. Tazbira, Warszawa 1979, s. 643.

Zadanie 22. (1 pkt)

W którym roku wystąpiło załamanie produkcji przemysłowej w Polsce?

.....

Zadanie 23. (1 pkt)

W którym roku produkcja przemysłowa osiągnęła stan sprzed kryzysu?

.....

Zadanie 24. (1 pkt)

Która bitwa została stoczona podczas wojny obronnej Polski w 1939 roku?

- A. Bitwa pod Monte Cassino.
- B. Bitwa nad Bzurą.
- C. Bitwa pod Narwikiem.
- D. Bitwa pod Lenino.

Zadanie 25. (1 pkt)

Kto był pierwszym Komendantem Głównym Armii Krajowej?

- A. Tadeusz Komorowski.
- B. Władysław Anders.
- C. Leopold Okulicki.
- D. Stefan Rowecki.

Zadanie 26. (1 pkt)

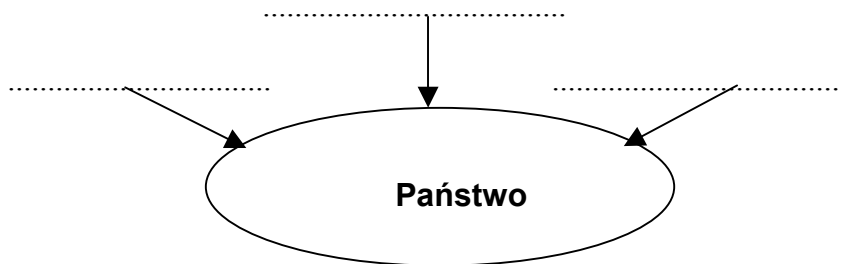
Zaznacz szereg, w którym podane są wyłącznie nazwiska laureatów Nagrody Nobla.

- A. L. Wałęsa, W. Szymborska, M. Curie-Skłodowska, H. Sienkiewicz.
- B. M. Curie-Skłodowska, H. Sienkiewicz, Cz. Miłosz, M. Rej.
- C. H. Sienkiewicz, M. Curie-Skłodowska, Jan Paweł II, F. Chopin.
- D. W. Reymont, J. Kochanowski, A. Kwaśniewski, M. Konopnicka.

Zadanie 27. (1 pkt)

Spośród podanych wyrazów wybierz i wpisz w wykropkowane miejsca te, które oznaczają niezbędne elementy państwa.

- władza
- język
- ludność
- terytorium
- kultura

Zadanie 28. (4 pkt)

Uzupełnij tekst.

Najważniejszą ustawą w naszym kraju, która określa między innymi prawa i obowiązki obywateli jest Wolę większości obywateli uznaje się w Polsce jako źródło władzy i przyznaje się wszystkim obywatelom swobody i prawa polityczne zapewniające im udział w sprawowaniu władzy, dlatego mówimy, że Polska jest krajem Pełnoprawni obywatele naszego kraju, czyli ci, którzy ukończyli lat, wybierają swoich przedstawicieli do oraz władz samorządowych.

Zadanie 29. (3 pkt)

Spośród podanych pojęć wybierz właściwe i wpisz je w tabeli obok definicji.

narodowość gmina autonomia suwerenność

Podstawowa jednostka samorządu terytorialnego	
Możliwość samodzielnego decydowania o niektórych sprawach danego obszaru przez jego mieszkańców	
Przynależność do wspólnoty wyznaczona znajomością języka, religii, tradycji i kultury	

Zadanie 30. (5 pkt)

Negatywnym zjawiskiem występującym we współczesnym świecie jest zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Podaj dwie przyczyny tego zjawiska. Zaproponuj trzy sposoby ochrony środowiska przed zanieczyszczeniami.

Przyczyny:

1.
.....

2.
.....

Sposoby ochrony środowiska:

1.
.....

2.
.....

3.
.....

ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Nr zadania	Poprawna odpowiedź/zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
1.	B	1
2.	A	1
3.	zbroja, miecz, tarcza, łuk, kusza, hełm	2
4.	B	1
5.	C	1
6.	D	1
7.	Wykupienie zwłok męczennika i pochowanie w Gnieźnie. – 3 Wyprawa misyjna biskupa Wojciecha do Prusów. – 1 Utworzenie arcybiskupstwa w Gnieźnie. – 4 Męczeńska śmierć biskupa Wojciecha. – 2	1
8.	C	1
9.	9,8% - a (szlachta), 67,2% - d (chłopi)	1
10.	A. chłopi; B szlachta; C. mieszczenie	3
11.	B. XVI wiek (1576 r.) C. XVI wiek (1525 r.) D. XVII wiek (1683 r.) E. XVIII wiek (1773 r.)	4
12.	Rosja	1
13.	Austria	1
14.	pruskim	1
15.	Wybuch powstania styczniowego – 1863	1
	Odzyskanie niepodległości przez Polskę – 1918	1
	Uchwalenie konstytucji 3 maja – 1791	1
	Wybuch II wojny światowej – 1939	1
16.	Królestwo Polskie	1
17.	W Poznańskim, gdyż przeciętne roczne plony czterech zbóż i ziemniaków z hektara były wyższe niż w pozostałych regionach.	2
18.	A. pałac Na Wodzie lub Łazienki Królewskie w Warszawie	1
	B. Kaplica Zygmuntowska na Wawelu lub katedra na Wawelu	1
19.	1914 rok – Mapa 1.	1
	1923 rok – Mapa 2.	1
20.	Np. Austro-Węgry	1
21.	Polska, Czechosłowacja, Łotwa, Litwa, Estonia, Austria, Węgry, Królestwo Serbów, Chorwatów i Słoweńców	1
22.	w 1929 roku	1
23.	rok 1936 lub przełom lat 1936/37 lub rok 1937	
24.	B	1
25.	D	
26.	A	1
27.	władza, ludność, terytorium	1
28.	konstytucja, demokratycznym, 18, Sejmu lub Senatu	4

29.	gmina autonomia narodowość	3
30.	<p>Przyczyny zanieczyszczenia środowiska, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odprowadzanie ścieków (komunalnych i przemysłowych) do zbiorników wodnych, gleby - wypuszczanie do atmosfery gazów z fabryk, elektrociepłowni, pojazdów - korzystanie z pojazdów bez katalizatorów - stosowanie nawozów sztucznych, detergentów <p>Sposoby zapobiegania zanieczyszczeniom środowiska, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - segregacja odpadów - unieszkodliwianie odpadów - oczyszczanie gazów i ścieków przemysłowych, np.: stosowanie filtrów odpylających, katalizatorów - segregacja i utylizacja odpadów - stosowanie w pojazdach benzyny bezołowiowej oraz katalizatorów - edukacja ekologiczna społeczeństwa - zwiększenie nakładów na ochronę środowiska <p><i>Za podanie dwóch przyczyn 2 pkt. Za podanie trzech sposobów 3 pkt.</i></p>	5